

"EDINOST"

Izdanje po trikrat na teden v šestih izdankah ob četrtek, četrtek in petek. Zjutranje izdanje izide ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. — Obojno izdanje stane: za eno leto f. 1.—, za šest mesecev f. 1.50, za tri mesece f. 2.—, za en mesec f. 4.—, za pol leta f. 6.—, za tri leta f. 18.—, za vse leto f. 12.—, za vse leto f. 18.—. Naročnik je plačevati naprej na naročbo brez priložne naročilnice se upravlja se zira.

Pecnične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglaš se računsko po tarifi v petem, a naslovi s debetimi črkami so plačani, prostor, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javno zahvale, maši oglaš itd. se računajo po pregledu.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredniku, ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kor nefrankovano se sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Namerno, reklamiranje in oglašje sprejema upraviteljstvo ulice Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnine in oglašje je plačevati loco Trst. Oglejte reklama cije se priložne poštnice.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinosti je moč.

Deželni zbor istrski.

III. seja dne 27. januarja 1897.

(Dalje)

Posl. Mandić se je oglašil za besedo k svojemu predlogu. Na galerijah je navstal silen vrišč, žvižganje, ropetanje in psovanje proti govorniku. Predsednik je opominjal galerijo. Mandić je hotel govoriti, toda predsednik mu je branil in mu ni hotel dati besede.

Mandić: Jaz imam pravico, da govorim. Ukrotite galerijo, da me ne bodete motili! — Na galeriji neprestan vrišč. Predsednik je kričal na Mandića, da mu ne da besede, Mandić pa mu je odgovoril, da mu mora dati besedo, ker jo je dal tudi poslancu Doblanoviču. Členi manjšine so se prepirali s predsednikom in z členi večine. Najbolj se kričali posl. Bennati, N. Venier in Ghersa. Odgovarjala sta jim Spinčić in Laginja. Ko je videl predsednik, da Mandić noče odnehati, obljubil mu je, da mu da besedo kasneje.

Dež. odbornik Cleva je rekel na to, da je tudi deželni odbor poizvedoval o potrebah prebivalstva ter da isti stori vse mogoče, da se pomaga bednikom.

Predsednik je dal besedo posl. Mandiću, ki je počel govoriti; no, na galeriji je hkratu navstal takov vrišč, da te je moralo oglušiti. Ponavljali so se isti prizori kakor poprej. Zastonj je predsednik opominjal občinstvo in je pozival Mandića, naj govori. Komaj je le-ta spregovoril besedo, je navstalo neopisno kričanje. Poslanci iz večine: Tomasi, N. Venier, Benati, Ghersa so kričali kakor besni: „To je hrup puljski, kakoršnjega ste hoteli, imate ga, prav vam bodi!“ — Členi manjšine so jim odgovarjali. Na galeriji so bučali groznejše, nego v kaki krčmi. Mandić je stal vedno, a ni mogel govoriti. Predsednik je kričal in zvonil, ali ni ga poslušal nikdo. Slednjič je ukazal predsednik, da se izprazni gornja galerija, vzel klobuk ter odšel iz zbornice, za njim je odšel vladni zastopnik in potem še členi večine. Na galeriji je neprestano trajal vrišč; najgršimi izrazi so zasramovali člene manjšine. Še le po daljšem času se je umirilo občinstvo na galeriji. Toda ni odšlo, ampak se je pokrilo. Po 10 minutah presledka se je vrnil predsednik. Otorivši se je dal besedo poslancu Mandiću. Opomnil je poslednjega, naj bode kratek. Mandić je začel govoriti, ali kričali so mu vmes členi večine in dolnja galerija, dočim je bilo

čuti na gornji galeriji glasno mrmljanje. Konečno je mogel vendar pojasniti posl. Mandić, da zahteva, naj se vrsti v zapisnik, da je bil njegov predlog za pomoč stradaljočim predan predsedniku v hrvaškem jeziku in pred zadnjo sejo, da se je večina samo ravnala po manjšini, da on (Mandić) ne odgovarja za preveč, niti da ne pripoznava tega italijanskega prevoda predloga njegovega.

Oba predloga, Mandičev in Doblanovičev, sta se izročila jednoglasno deželnemu odboru.

Na predlog posl. Bartolia je dal predsednik zopet odpreti galerijo, a tam skrito občinstvo je skočilo pe koncu.

Za tem je sledila razprava o premeščanju deželnega zbora.

Posl. Bubba, ki je bil stavil predlog proti premeščanju, je dobil prvo besedo. Najprvo se je zagnal v vlado, ki v novejši čas uvaja baje Meter-nicha in Bacha, potem je opisoval nekdanjo slavo mesta Puljskega, pel hvalospeve nekaterim načelnikom tega mesta, navajal razna ministerstva, ki so baje delala proti Italijanom, zaganjal se osobito v bivšega ministerskega predsednika Badenija, kateri da je sovražno postopal proti Italijanom; govoril je nadalje o dogodkih v Pragi, o nenasiljivosti Slevanov, ki bi hoteli vladati nad drugimi. (Govorniku sti pritrjevali galerija in večina, a ob zvršetku so mu ploskali silno).

Posl. Spinčić je že pred sejo izročil predsedniku svoj protipredlog, podpisani od vse manjšine. Sedaj je hotel utemeljiti svoj protipredlog. Toda, čim je izustil par besedi, nastalo je na galeriji strašno kričanje in vrišč. Predsednik je opominjal občinstvo, ali brezuspešno. Komaj da je izrekel, da je dobil pooblastilo — nastal je vnovič nezasiščen vrišč in tulenje. Iarekši, da je dobil pooblastilo od tevarišev, obnovil se je na galeriji prejšnji prizor: nekateri so kričali, drugi žvižgali, tretji psovali in grdili, kakor da so v najpriprosteji krčmi. Predsednik je kričal, naj se izprazni galerija, občinstvo se je prepiralo z njim, ter sipalo vsakojaka zasramovanja na manjšino. Predsednik je vzel klobuk ter je odšel. Za njim so odšli vladni zastopnik in polovica manjšine. Večina občinstva je ostala skrita na galeriji, jeden del pa je odšel, neprestano zasramuje manjšino.

Po odmoru četrte ure je predsednik vnovič odprl sejo, pozvavši Spinčića, naj govori. Poslednji je začel govoriti. Z dolnje galerije je demonstra-

tivno odšlo nekaj gospa in gospodov, kar je edo bravala večina. Med o nimi, ki so odšli demonstrativno, je bil tudi upravitelj pošte v Pulja, g. Franklin (Živio! Ured.) Na gornji galeriji skrito občinstvo je bučalo neprestano, ali ni si upalo, da bi pokazalo glave. Večina istrskih poslancev je ostavila dvorano. (Pride še).

Javni shod v Sežani

dne 30. januarja 1898.

Ob obili udeležbi vršil se je v nedeljo popoldne napovedani javni shod pod predsedništvom deželnega poslanca g. Antosa Muhe.

Mnogozasluzni in neumorni gosp. dr. Henrik Tuma, deželni odbornik in poslanec, govoril je o gospodarskem vprašanju Goriške v tem-le smislu:

Kaker je vlada v Avstriji vedno skrbela le za bogatejšo pokrajino, podpirala je tudi v nas le imovitejše furlansko gospodo v vseh njenih „gospodarskih težnjah, dočim se ni nikdar zmenila za ubožnejši slovenski del. Da na teh zapuščenih tleh še životari naše plemo, moramo se zahvaliti le njega žilavosti in njega krepostim; slovenski poljedelec je tu prepuščen popolnoma sam sebi, in nikogar ni, ki bi mu segel pod roko. Dokazati se da, kako je sedanji Kras pokrival hrastov gozd, katerega so prišli trebit tujci. Pasli so na tujem svoje čede in posekali potem vse, vse do zadnjega debla, ne da bi jim bil kdo branil tako roparsko početje. Našemu oratarju pa strdi gola skala naproti. To je bilo pred stoletji. Poglejmo v sedanjost! Tu se nam kaže, kako očetova o skrbi sl. vlada za nas, in kako podpira gospodarske težnje „Signorov! Furlanski tramvaj in železnica točeta že, hitro sta prišla na noge pod skrbnim nadzorstvom vlade. Slovenci pa le čakajmo na svojo vipavsko železnico, ki napreduje le na papirju in le toliko, kolikor jo pehaje naprej skromne moči domoljubov. In furlanska železnica veže našo pokrajino s tujco (!) državo, dočim je vipavski namen povspesevati promet z našo državo! Drugi kričeči izglede nam je podpiranje namakanja tržiške ravnani. Okolu Tršica (Monfalcone) je silno slab svet, sama peščena gruča, pokrita s pesjo, puste zemlje, ki je vedno suha, ker mokrota hitro pronica v gručasto globino. Italijanski „Signori“, ki imajo tam svoja posestva, prišli so na neurečno misel, da bi na stroške vse dežele ves tamošnji nerodovitni svet poplavliali in namakali z „Sočino“ vodo. Mislili

zopet Stanko šel na levi strani očetovi, Andrejček pa tudi na levi, toda po rovu, od koder je s pesje pretil malemu bratu.

„Vidiš, kako se zabavajo“, nasmehnila se je žena, ter se vrnila v sobo pripravljat obed.

Pomirivši s pesjo nesporazumljenje med sinovoma, jel je Polž prepevati poluglasno:

„Nimaš tega, nimaš,
Kar drugi dvorjanini:
Seda na konjička
Ter jezdi k grajščini“.

Nekoliko je pomislil ter zapel vnovič, toda z zategljivejšim glasom:

„Oj dejdada, dejdada!
Prišla je čez me nadloga,
Nadloga, pa še kaka!“.

Nakrat je prenehal ter vzdihnil, čuteči, da bržkone ni take pesmi, ki bi izražala ves njegov nemir radi livade. Skrbelo ga je namreč, ali mu jo gospodar dá v najem, ali je ne da? (Pride še)

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Poljski epikal Boleslav Prus. Poslovenil Pedravski.

„Kaj imam pomniti?“ je odvrnil Polž. Očividno pa si je ponevil v duši ženino svaritev, kajti nakrat je nehal jesti ter jel z žlico lahno udarjati v takt.

„Nu, ne premissluj, marveč obleci suknjo“, oglašila se je žena vnovič. „Pa tudi fanta vzemi s seboj“.

„A čemu sta mi ona?“

„Zato, da ti bodeta pomagala prositi, in zato, da mi Andrejček pove, kako si se pogajal. Sedaj veš, čemu“.

„S temi babami je križ“, je zamomljaj Polž, videči, kako je žena uravnala vse v naprej. V duhu a je dodal:

se, da se s tem zboljša zemlja. Delo so preračunili na lep okrogel milijon forintov. Slavna vlada podpira te želje italijanskih poslancev, ne gledé na izjavo izvedencev, da se na ta način zemlja ne da zboljšati, zlasti ne z namakanjem z mizro soško vodo. Delo se predali nekemu podvzetnemu društvu v Rimu, ki je še precej povišalo prvotni preračun, in sedaj treba za to še — drugi milijon forintov.

Koliko smo že prosili mi za slične stvari: za povspenjanje urejevanja S. č. in ljudstnikov, ki nam onasajajo naše senožeti! Takih dokazov, kako skrbna mati je bila slavna vlada italijanskim prebivalcem, imamo iz zadnjih let dovolj. Nam pa je bila vsakdar mačeha, ali hvala Bogu, mi, njena zapuščenca pastorka, smo, vzlic vsaj svoji bedi (kakor čisto opazamo tako v splošnem življenju), vendar čilejši in krepkejši, nego naši sosede! Tam na Vipavski dolini imate dokaza, kako smo sami z lastno močjo potisnili prevzetnega tujca tja ven do pred gorjskih vrat in upajmo, da ga potisnemo tudi še naprej. Od nikogar nam ni pričakovati pomoči, sami si moramo pomagati, in ko potem dosežemo kaj, bomo stali na trdnjih tleh, nego oni naši sosede, ki vzlic vsem podporam, ki jih dobivajo njihovi „Signori“, ostajajo vendar le reveži, kajti ta gospoda nima srca za svoj rod! Dogački minole pomladi prepričali so tudi neverne, da ni nihče z nami, pač pa se vsi združeni proti nam! Tem več povoda je torej za nas, da se i mi kolikor možno tesno združimo ter odvrnemo od sebe vse osebnosti in strankarstva, ta najuspešnejši slovenski greh! Sami skušajmo, da združeni zboljšamo žalostno političko in gospodarsko stanje svoje! Delo, zapričeto v ta namen, kaže v tem kratkem času tako lepih uspehov, da smo jih lahko veseli, ker nas navdajajo z upanjem, da rešimo in srečno izvršimo svoj namen: vtrditi gospodarsko neodvisnost slovenske Goriške!

Italijanska in slovenska stranka v deželnem zboru Goriškem sti si stopili nasproti enako močni, ne vstevši glavarja. 10 jih vleče sem, 10 jih vleče tja, tako, da ne pridemo za korak naprej, dokler se ne premeni to številno razmerje. Da se pa to zgodi nam v prilog, to bodi naša glavna naloga! Ključ do rešitve iste nam daje trgovinska in obrtna zbornica Goriška. Tu imajo sedaj še Italijani večino in pošiljajo dvojico svojih v deželni zbor, da v njem zastopata to zbornico. Ako se nam posreči vdobiti večino v trgovinski in obrtni zbornici, zraste naše število v deželnem zboru na 12 poslancev, nasprotno pade na devet, in mi smo gospodari položaja, katero razmerje bi edino edgovarjalo številnemu razmerju obeh narodnostij naše dežele, in bi se nekaj popravil krivični sedanji volilni red. Tako je od gospodarske naše zmage odvisna tudi politična zmaga.

Da se povspešita in utrdita trgovina in obrtnija, osnovala se je „Trgovinsko-obrtnijska zadruga v Gorici“. Svoj namen misli ona izvršiti pomočjo novoustanovljenega „Trgovinsko-obrtnijskega povspenjalnega društva“!

Prva naloga temu je pripraviti malega trgovca in obrtnika na to, da varči, in sicer s tem, da si točnim vplačevanjem jedne krone na teden v 5 letih vplača 130 gold., ki z obrestmi znašajo cel delež 150 forintov. Ker se je do sedaj, v devetem tednu njenega poslovanja, posrečilo zadrugi doseči 1120 deležev, smemo upati, da dosežemo najmanj 6000 deležev, ki po petih letih znašajo lepo glavnicu jednega milijona forintov. S to glavnico bode smela zadruga stopiti v konkurenco v vsakem podjetju, kjer nas izsesavajo bogati nasprotniki in Židovi.

Ta zadruga naj bode pa matica drugim zavodom, katerih upamo veliko ustanoviti v kratkem. To bi bile zadruge, ki v drugih državah in naprednih pokrajinah avstrijskih poslujejo že več let, večinoma z izbornim uspehom. Na Goriškem deluje le jedna jedina v Crknu na kranjsko-goriški meji več časa, tudi z izvrstnim uspehom. Zadrug bode možno mnogo ustanoviti v različnih strokah.

Najprvo je tu omenjati mizarako zadruo v Solkanu, kjer sedaj okolo 200 mizarjev izpečuje svoje proizvode v tujino, zlasti čez morje na Jutrovo. Ker pa gre vse skozi roke židovskih prekupčevalcev, imajo le-ti ves ogromni dobiček. (O teh prežalostnih razmerah piše v „Soči“ jako za-

nimivo in temeljito rodoljub g. dr. Pečnik, zdravnik v Aleksandriji (Egipt). Uvažuje važnost teh člankov za naš gospodarski razvoj objubil je „Goriška tiskarna“, da jih ponatisne v posebni knjižici. Knjižica bode stala morda le 20 nč.) Če se ti mizarji združijo v zadruo in osnujejo glavnico pomočjo glavne „Trg. obrt. zadruge v Gorici“, postavijo lahko po nasvetih rodoljubov brez velikih stroškov svoje izdelke kar naravnost na trg na Jutrovo, in ogromni zaslužek, ki ga sedaj utikajo v žep najmanje 5 prekupčevalcev, pravih pijavk. Slično se godi našim kamenosekom. Kapital naših kamenolomov daje le tujcem bogatih obrestij, naši prebivalci še trpijo lakoto vzlic bogatstvu naše dežele na takih prirodninah, ker še ne znajo ceniti tega bogatstva. Tudi izborna roka naših zidarjev polni le tujcem žepa. Tudi v teh strokah skušala bode „Trg.-obrt. zadruga v Gorici“, da pomore čim prej z nasveti in dejanjem.

Kjer se prebivalstvo peča z vinogradarstvom, treba bode ustanoviti vinarsko zadruo, ki bi napravila velik matičnjak in poskuševališče ameriških trt, ter bi vsem svojim členom skupno poskrbela mnogo ceneje, nego si more kupiti vsak posamičnik svoje potrebščine; na zunaj bi pa taka zadruga v celoti, liki veliki trgovec, nastopala samostalno in zboljšala ter olajšala trgovino z visom.

Na Krasu se priporoča še zadruga za rejnjenje goveje živine in boljšeje plemena. Na Moravskem se je posrečilo takim zadrugam celó utrditi cene klavni živini. Ž njo bila bi spojena i združitve živinorejcev v svrhu napravljajja sira in masla, ako ni možno z dobičkom razpečati surovo mleko. Take izvozne mlekarne zadruge so pa najpotrebnejše za bližnjo in daljnjo okolico tržaško. Ne v okolici Dunaja ne Prage ni več videti te žalostne prikazni, ki se je, žal, ohranila v nas izza starih dnij, da nosita gospodar ali gospodinja samotno mleko jedne ali dveh krav v Trst. To je uprav pregrešna potrata časa, močij in zdravja naših žensk, in s tem vse rodovine. Ta škoda se ne da primerjati z navideznim dobičkom kake desetice. Skoro iz vsake hiše hiti mati ali hči v najlepših letih dan za dnevom o vsakem vremenu še pred avitom v mesto, tam stopa po neštetihi stopnicah ali poseda po pol dneva na trgih, prihaja v dotike z najrazličnejšimi življi, od katerih si navzema le slabega, uporablja polovico svojega zaslužka za svoje potrebe la se povrača pozno, vsa trudna, na daljno pot demov, da prihodnje jutro znova začne ta križavi pot. Z zadrugo je temu pomagano na mah. Vsi znašajo mleko vkup in zadruga poskrbi odpošiljatev in razpečevanje mleka vse vasi na enkrat stalnim odjemalcem v mestu. Koliko truda, težav, sitnosti, je ohranjen s tem vsem prebivalcem, zaslužek pa gotoveji in o pametni upravi tudi izdatnejši.

Za točno opravljanje in delovanje takih zadrug morali bode si osnovati glavnico zadrugarji. Kdor se misli upisati v zadruo, pa ne presmore tolike, da vplača takoj svoj delež, temu posodi „Trg. obrt. zadruga v Gorici“ v ta namen potrebno svoto pod jako ugodnimi pogoji. Na ta način bode delovala „Trg. obrtna zadruga v Gorici“ tudi kakor posojilnica. Posojala bode vsakemu svojem členu zaželeno svoto tudi za vsako drugo potrebo, pogoj pa je, da se takoj začne z vračanjem in sicer v jako malih tedenskih zneskih, ki so se deločili na 14 nč. za vsakih 100 glđ. posojila, ne prenehoma, dokler je poplačano vse. Ker sprejema ta zadruga tudi hranilne vloge, nadomestuje ona vse potrebne denarne zavode v deželi. Poslovanje zadruge olajšajo zadrugine podružnice, ki se ustanovljajo po vseh večih občinah Goriške, in jih vodi posebni zaupniki in pooblaščenici.

Prepotrebni zavodi za pospeševanje gospodarskega blagostanja naše dežele so tudi zavarovalnice za živino. Goriški rodoljubi so izdelali pravila po vzgledu zavarovalnic v drugih deželah; na podlagi teh ustanovijo naj si posamične občine svoje zavarovalnice v takem obsegu, da se vsi zavarovalci zamorejo kontrolovati med seboj. Za prevelik delokrog je kontrola jako težavna in se lahko dogodi kaka sleparija! Vsaki ud plača 1 glđ. ustopnine ter letni donesek, katerega si poskušnjah vsaka občina sama določa. Tu je treba biti jako opreznimi, prispevek naj bode čim višji, da se zavarovalcem ne pripetó neprijetna iznena-

denja, kakor Biljeem, ki so v prvem letu poslovanja take zavarovalnice morali še sami deložiti lepo svoto za zavarovalnico; crknile je dvoje volov na jedenkrat, s tem se bili ob vso glavnico, in vendar ni znano, da bi bilo v zadnjih (praviho 15) letih crknilo le jedno živinče. Ako se v preteku nekoliko srednjih let nabere dovolj glavnice, sniža se lahko izdatno letni prispevek. Namerovala „Zveza zavarovalnic“ v svrhu medsebojne podpore zagotavlja obstanek najhuje prizadetim zavarovalcem. Ti zavodi naj bode podlaga našemu gospodarskemu razvitku! Težkoč ni premagati nikakoršnih več, treba je le še vstrajnega, resnega dela in dosežemo, kar smo hoteli. Srečni začetek nam je porek, da završimo tudi zapričeto delo; ko zmagamo na gospodarskem polju, bomo tudi neodvisni na političkem; tedaj pa zakličemo našim nasprotnikom: S kruto silo in združenimi ste hoteli uničiti nas, a mi, zapuščenca sirote, zmogli smo vas s poštenim delom svojim!

Burno pohvalo je žel gospod govornik za vspodbujajoča izvajanja svoja; upamo, da se te besede, ki so neprecenljive vrednosti za našo bodočnost, pale na rodovitna tla. Saj se je tudi takoj uresničila želja predavatelja: da se ustanovi v Sezani močna zadruga podružnica in ukrane potrebno za osnivanje zavarovalnic goveje živine v bližnjih občinah.

Naj bi se dejanski izvajali po vsej Sloveniji nasveti in misli uzornega rodoljuba! Le gospodarska neodvisnost nam jamči srečno bodočnost! V to ime nam pomoz! Bog i sreča junaška! „Da vakresne naša slava“!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 28. februarja 1898.

Položaj v — Istri. „Mattinovo“ večerno izdanje, „La Sera“, katere breobrasnost smo ožigosali po zaslugi v zadnjem izdanju, je napela večeraj novo struno na svojo vijolino. Dočim je predvčerajnjem še plavala na velikem morju italijanske omnipotence v Istri in je peno svojega strupa sikala na poslance manjšine deželnega zbora Istrakega le zato, ker isti stoji zvesto na straži pravic svojega naroda in vztrajajo neumorno na delu za politično in narodno ustajenje našega ljudstva v rečeni deželi — pa piše večeraj, da nikdo ne more tajiti eksistence Slovanov v Istri. Pomolija sicer zepet, da so bili tu Latini pred Slovan, da je tudi od nekda prevladovala italijanska kultura, ali naše eksistence ne taj več in tudi ne zahteva od manjšine v deželnem zboru, da bi se nehala boriti za prava Hrvatov! „La Sera“ se je premislila v 24 urah celó tako daleč, da hvali dra. Luginjo, kakor pametnega meža in probujenega duba. To je že mal napredek. Samo jedno željo ima. Zakaj ne bi hotela manjšina govoriti italijanski? Naj le ostanejo „croato-fili“, kakor so bili desedaj! Saj Pulj je toliko inteligenten, da bode vedel, da so hrvatski poslanci Hrvatje, tudi če govore italijanski. S tem, da dosega je: da jih nikdo ne sme, da jih Italijani mrze tembolj, da jim žvižgajo in da se vse njihove besede zgubljajo v vetru. Nijeden njihov govor se ne beleži v zapisniku — a koliko zdravih kriterijev bi utemeljili lahko, katere bi si lahko prisvojili tudi italijanska večina! Tako pa ostajajo mrtve njih ideje. Postopanja slovenske manjšine da ni možno odobriti sosebno v sedanjem času socializma in združevanja, ko se vse oklepa evangeljskega načela: da smo vsi bratje!

Tako transigira sedaj „Sera“. Neizprosna še predvčerajšnjim, apeluje nekako večeraj na — uljudnost hrvatsko-slovenske manjšine. Njeni argumenti so sicer taki, da se nam bodo kar drobili pod prsti, ko jih prihodnjič malce pretipljemo kritično, ali razlika med predvčerajšnjim in večeraj je res tolika, da moramo to spremembo smatrati znakom, da je morda vendar neka ljudij v italijanskem taboru, ki slutijo, da stvar utegne priti do usodnega zaključka in se v tej slutnji plašijo pred samimi sebi in svojim postopanjem.

Gibanje med dijaki. Shod slovenskih dijakov na Dunaju, ki se je vršil minolega ponedeljka pod predsedništvom Slovenca Voduška, je vsprejel tri resolucije. Vsi govorniki so povdarjali vzajemnost Slovanov v Avstriji in so obsojali surovost nemških buršov. Dunajsko vseučilišče da je last vseh narodov a tudi vseučilišči v Gradcu in v Ino-

mostu morati priznati enakopravnost. Ob zvršetku shoda je pelo dijaštvo „Hej Slovani“, „Naprej“, „Kje dom je moj“, „Lepa naša domovina“ in „Onamo, onamo!“

Tudi v Gradcu so se zbrali slovanski dijaki, in so sklenili protestovati proti temu, da bi se zaustavila ali pretrgala predavanja.

Včeraj so se zbrali na Dunaji rektorji vseh nemških visokih šol v Avstriji. V posvetovanju svojem so prišli učeni gospodje do zaključka, da nemški burši so prav za prav nedolžni na vsem in kriva da je vlada, ker ni zadostno ščitila nemških buršev v Pragi. Potem se je deputacija teh učenih gospodov predstavila baronu Gautschu, a čula je od njega tudi par gorkih. Obsojal je, da so se nemški dijaki dali zavesti v izgrede in je obžaloval, da ne bo moglo odpraviti škode, ki so jo napravili sebi in zavodom. Vlada da ne bo trpela, da bi se ponavljali hrupni prizori iz minolih dni. Dijaki naj vrše svojo dolžnost. Visoke šole so tempeljni znanosti in nauka in se ne smejo zlorabljati v politične svrhe. — V zmislu Gautschovih izjav je odgovoril tudi rektor vseučilišča dunajskega deputaciji dijakov, da ne more ustreči njih zahtevi, da bi se v soboto zaustavila predavanja. Opozoril jih je tudi na to, da nemški dijaki bodo zahajali k predavanjem.

Aha, aha! Kakor reče stari, tako avrgolé mladi! Kakor so laški poslanci na Dunaju sleherni dan izdajali drugačne izjave in so vsaki izjavil, ako je dišala malce protiviladno, hitro pridodali komentar v vladnem zmislu, da slednjič ni vedel nihče, kako da prav za prav mislijo ti gospodje — prav istotako so pogodili sedaj laški dijaki v Gradcu. Še pred par dnevi so proglašali svoje popolno soglasje z nemškimi dijaki in so se že dvigali visoko gori v sedlo, da pojdejo v boj za pravice in svobodo nemških dijakov. Kar pa se jim je sedaj jelo dozdevati, da vendar ne bi bilo dobro, ako bi se izpostavljali preveč, so napisali včeraj izjavo, da se hočejo vzdržati vsakega utkanja v lokalne stvari in da ne bodo imeli nikakega posla z vprašanjem, ki razburja sedaj nemško dijaštvo.

Kakor poslanci tako so torej tudi dijaki strašno korajžni, dokler — ni nevarnosti. Ko pa se zbirajo taki oblaki, nočejo reči ni tako ni tako, da bi se jim ne reklo pozneje, da so rekli tako ali tako.

Francoska mornarica. Francoska kemora je včeraj odlašala razpravo o proračunu za mornarico. Minister mornarice je rekel, da treba Francoski omisliti si še vojnih ladij in sicer takih, ki bodo odgovarjale času, da si Francoska ohrani prevlado v sredozemskem morju.

Različne vesti.

Mestni svet tržaški je imel minolega pone deljka zvečer svojo prvo letošnjo sejo. Župan Dom pieri je prijavil svetovalcem, da je umrl gosp. dr. Karl Porenta, bivši državni poslanec, župan tržaški in član načelnštva mestne ubožnice. Svetovalci so vstali s sedežev v znak sožalja. Potem so sledila razna za nas nezanimiva priobčenja. Za besedo se je oglašil gosp. svetovalec Combi, znani neumorni zagovornik železnice Dvača Loka. Izjavil je, da noče govoriti dalje o železniškem vprašanju, ker se je to itak že zgodilo v deželnem zboru. Le to jedno željo bi hotel izraziti v interesu Trsta, da bi se namreč uresničila optimistiška pričakovanja svetovalca Angelija. Svetovalec Brates je interpeleval župana, kaj se je zgodilo s prošnjo nekega mestnega gasilca za povzemanje plačila. Isti govornik je priporočal, naj se da razsoditi na pot, ki vodi do delavskih hiš v ulici Ponzana. Take nepristojnosti ne bi smeli trpeti že iz ozirov na javno varnost in moralo. Župan je odgovoril, da v jedri prihodnjih sej odgovori na obe vprašanji. Potem so izvolili komisijo v zmislu sklepa od 21. decembra m. l. Tej komisiji, v katero so bili izvoljeni svetovalci dr. Emil Fabiani, Hermenegild Mazzoli, Elnard Mossauer, dr. Jurij Piccoli in dr. Alfonz Valerio — bode naloga, da „prouči“ volitev Nabergejevo!!! Torej potem, ko so stvari že „proučili“ oni sami v verifikacijskem odseku in so jo „proučili“ vse instance, sedaj jo hočejo preučevati zopet, da-li bi se vendar ne dal najti kakov nedostatek katerega — ni bilo!!

Danes izišlo „Naše Slovo“ je zaplenilo drž. pravdnštvo. Uredništvo priredi II. izdanje jutri predpoludne.

Ne samo brutalen, ampak tudi nehvaležen je židovski „Piccolo“ nasproti našemu ljudstvu. Ni mesta tu, da bi mogli danes govoriti o tem, kaj in kako bi bilo po Trstu, zlasti za male trgovce, ako ne bi oživljali prometa zlasti naši ljudje. In vendar, kako zasramuje „Piccolo“ to naše ljudstvo in kako škruva proti nam tudi tiste Italijane, ki žive od nas! Toda ne le doma se kaže „Piccolo“ brutalnega in nehvaležnega do našega ljudstva, ampak tudi na zunaj. To je pokazal nedavno temu. — Dva usmiljena brata sta nabirala milodarov za neki dobroteljni zavod na Kranjskem, če se spominjamo prav, za neko bolnico, torej za zavod, na čegar pragu morata potihniti človeška strast in sovraštvo! Onkraj tega praga more biti mesta le humanosti, človekoljubju in krščanskemu usmiljenju; onkraj tega praga bivaajo le ljudje, ki potrebujejo pomoči od svojega bližnjega, ne da bi se menil ta poslednji, katere narodnosti je dotičnik, ki išče pomoči. Ni je grše, ostudniše stvari, nego so narodna in politična strast ter sovraštvo, ako se pojavljajo na mestu krščanskega usmiljenja — v bolnici. Kdor ima človeško srce v sebi, ta se pokori temu velikemu zakonu človekoljubja — ali židovski „Piccolo“ nima srca! V svoji brutalnosti se je zagnal v redovnika in je ščuval občinstvo, da naj ne da ničesar za belnico! „Pensiero Slavo“ pravi, da je tu „Piccolo“ sledil svojemu brutalnemu instinktu, in vzklika: O, kako usmiljenje onih, ki verujejo v bodočega Izveličarja!

Gotovo, in sleherni dan nam prinaša dokazov, da židovsko časopisje sledi najbrutalnemu instinktu. Toda ponoviti moramo zopet, kar smo rekli gori: italijanska gospoda so tudi skrajno nehvaležni do našega ljudstva in do naših slovenskih pokrajin. Koliko stotin in stotin italijanskih delavcev dobiva kruha v naših krajih in — mesta v bolnicah, ako trebajo zdravniške pomoči! Slovenec je pač preblag, pre — človeški, da bi hotel vračati sob za sob. Italijan, ako je obolen v naših krajih in je šel iskati ozdravljenja v naše bolnice, niti ne občuti, da je med tujci, niti ne občuti, da mu izkazujejo dobro delo usmiljenja sinovi prav istega naroda, kateremu italijanski živeli — kjer-koli ma le prilike in moči v to — seka najhujših ran. Slovenec je blag: on pozablja rad, kadar mu tako velela zakon človekoljubja.... In „Piccolo“ škruva proti zavodom, v katerih uživajo dobrote tudi njegovi soplemeniki! Ščuva, ker sledi poživljenemu instinktu svojemu in ker ne pozna hvaležnosti. A ljudje okolo „Piccola“ so vendar sinovi avite colture in mi smo — barbari! Ali ni, da bi človek mislil, da so „dijaki“ res bolji ljudje?!

Iz Trsta v Ljubljano ali pa v Rusijo! Pišejo nam: Gospod Sticcori nas je poslal, naj gremo, ako hočemo obdržavati slovenske ples, v — Ljubljano! Toda gosp. S. je še dovolj skromen, kajti g. Koch — to je neki drugi trgovec in ekspediter — poslal bi nas in naš trgoški ples najraje v — Rusijo!! Ko se mu je dostavilo vabilo na ples trgovskih pomočnikov — kar se je storilo ozirom na to, da ta gospod mnogo trguje z našimi brati na Jugu — je izjavil: „No semo miga in Russia“, kar bi se reklo po naše: Saj nismo v Rusiji!!!

Tako torej: Slovenci naj bi šli v Rusijo, ako se hočejo zabavati!

Gosp. Kochu bi ne zamerili, ako bi jednako odklanjal vsa slovanska pisanja; toda zamerimo mu, da je tako grdo odklonil vabilo na naše narodno slavnost, ko vemo, da rad sprejema in izvršuje vsa slovanska naročila! Torej, le dosledno, g. K., pa bode vse dobro! Nekemu drugemu gospodu pa, ki je prišel iz Rimanj, da trguje tu — z našimi ljudmi, moramo povedati kar naravnost, da naj ne kviri svojega slovenskega priimka, kajti, ako bomo primorani imenovati ga po imenu, mu to ne bode koristilo. Slovani Vas podpirajo, ker mislijo, da ste Slovan, toda s kvarjenjem našega K. v C. vi delate slabo spridevalo pred večino svojih odjemalcev.

Kakor vidite, imamo mi trgovski pomočniki mnogo „bratov“ in ne bratov, ki nam mečejo polena pod noge; toda mi se ne vstrašimo, dobro vedoči, da po grdem pride in mora priti lepo. Na naših somišljenikih je sedaj, da nas osokolijo se svojo navzočnostjo oziroma podporo.

Neki naš prijatelj je pisal v cenj. „Edinost“,

da naš ples mora postati tradicionalen, kar da bi bilo v veliko korist tržaškemu slovanstvu.

Da se uresniči želje redoljubnega dopisnika, ki so tudi naše želje, prosimo še enkrat, naj nikdo ne zamudi našega plesa, ki bo prihodnjo nedeljo dne 6. t. m. in se prične ob 9. uri zvečer v lepi redutni dvorani gledališča „Politeama Rossetti“.

Ved slovenskih trgovskih pomočnikov.

Reforme glede oddaje pošiljak pošiljatev. OI slavnega c. kr. poštnega in brzojavnega ravnatelja štva smo prejeli nastopni razglas:

Povodom reform v poštne obratu tostranske državne polovice, ki so se uveljavile s 1. svedanom 1898, so nastopile za občinstvo glede oddaje pošiljak pošiljatev sledeče spremembe:

1.) Na vseh onih poštah uradih, kjer so za različne pošiljatev (priporočena pisma, denarna pisma, poštne nakaznice itd.) posebni oddelki, imajo stranke poslužnoče se pošto prejemne knjige, določiti v le-tej za vsak oddelek poseben predel, ali si pa za vsak oddelek nabaviti posebno prejemno knjigo.

2.) Če se oddaja na pošto več tovrstnih pošiljak (maksimalno število je 3) z jedno samo spremnico, zadostuje jedna sama spremnica le tedaj, če so pošiljatev jednake vrste, nikakor pa ne sa pošiljatev različnih vrst n. pr. ob jeinem za vrednostne pošiljatev (z vrednostjo nad 20 for.) in za navadne pošiljatev (z vrednostjo do vstetih 20 for. ali pa brez vrednosti); z jedne samo spremnico se morejo torej odpošiljati le do 3 vrednostne pošiljatev ali pa do 3 navadne pošiljatev.

3.) Od gori označenega dne naprej mora se tudi pošiljatkam do 50 gr. teže pridevati poštna spremnica, kakoršna je predpisana od poštne uprave.

4.) Ker se tovrstne pošiljatev v bodoče ne bodo več kakor doslej spremljale z lističi z utišenim imenom oddajne pošte, marveč le z lističi, na katerih bo naznačena dotična zadnja železniška proga, mora biti kraj, kamor je pošiljatev namenjena, kolikor mogoče natančno napisan; radi tega imajo tudi poslujoči uradniki nalog, zahtevati od strank, da se le-te ravnaajo v tem oziru strogo po tem predpisu.

5.) O določanju teže pri pošiljatkah brez vrednosti, upoštevali se bodo od 1. svedana l. l. naprej le celi ali pol-kilogrami, doim se bodo teže manje nego pol kilograma zaračunavale za pol kilograma.

Pri vrednostnih pošiljatkah se bo teža, kakor doslej, določala po kilogramih in gramih; prebitki pod 1 gramom se ne bodo upoštevali.

Občinske volitve v Pomjauu se bodo vršile vendar enkrat — kakor nam poročajo od tam — in sicer tekom tega meseca. Razpisane sicer še niso uradno, ali naši možje so izvedli od verodostojne strani, da so volitve pred durmi. O tem volitvah trebalo bode spregovoriti resno besedo.

Lahonska hvaležnost. Minoli ponedeljek sem slišal pogovor dveh brivcev, katerega naj Vam zapišem tu. Eden je pripovedoval: „V soboto sem imel posla čez glavo, tako, da so me že boleli vsi udi.“

Drugi je rekel: „Tudi mi smo mnogo delali, toda ne z običajnimi ljudmi, nego le se ščavi!“ „Da, da je odgovoril prvi, tudi pri nas je bilo mnogo iste živali (bestie)!!“

To je laška hvaležnost! Mi imamo — vsaj kolikor vem jaz — v sredi mesta brivca, ki je nam prijazni. Ta zahaja tudi na ples in zabave, toda ta — Zigoj pri Čozi — ni imel minole soboto skoro nič posla!! Brez komentarja.

Tržaško podporno in bralno društvo vabi na veliki ples, ki se bo vršil v soboto dne 5. februarja 1898 v redutni dvorani gledališča „Politeama Rossetti“ (uhod via Chiozza). Ustopnina za osebo 1 krono. Svirat bode orkester c. kr. pešp. št. 97. Pričetek plesa ob 9. uri zvečer. Poleg „Del. pop. društva“ je „Tržaško podporno in bralno društvo“ najštevilnejše društvo tržaških Slovencev, zбоk česar se je nadejati tudi prihodnjo soboto velike udeležbe.

Pevsko društvo „Zarja“ v Rojanu vabi na veselico, ki jo priredi v nedeljo dne 6. februarja 1898. v prostorih Rojanskega pos. in kons. društva v Rojanu z blagohotnim sodelovanjem „Barkovljanskih diletantov“. Vspored: 1. Jenko: „Ostre su,“ možki zbor. 2. Novak: „Hrvatskoj“, možki zbor. 3. „* a) „Ah ni li zemljica krasna“, b) „Popotna“, dvoglasen ženski zbor spremljevanjem har-

Lastnik korespondenčnega lista „Edinost“ Izdavatelj in odgovorni urednik: **Fran Godnik**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.